

Focus

Γιάννης Καλπούζος

«Υπήρξαν πολιτικοί που ονόμαζαν τους ποιητές λαπάδες»

Εμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα το 2000 με την ποιητική συλλογή «Το νερό των ονείρων» και το μυθιστόρημα «Μεθυσμένος δρόμος». Εκτότε ακολούθησαν πολλές ποιητικές συλλογές, διηγήματα, μυθιστορήματα. Στο αναγνωστικό κοινό έγινε ευρύτερα γνωστός με το μυθιστόρημά του «Ιμαρέτ», το οποίο τιμήθηκε με το Βραβείο Αναγνωστών του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου. Έχει γράψει τους στίχους 80 τραγουδιών

Από τον ΣΩΤΗΡΗ ΛΕΤΣΙΟ

“

Η γοητεία της γραφής
βρίσκεται και για τον
συγγραφέα στην αγωνία
για το τι θα συμβεί
παρακάτω. Αυτό είναι
το κίνητρο για να συνεχίσω
με πάθος, καθώς και
η γενεσιονιγρός δύναμη
της φαντασίας

Ο Γιάννης Καλπούζος γεννήθηκε το 1960 στο χωριό Μελάτες της Αρτας και ζει μόνιμα από το 1983 στην Θεσσαλονίκη. Στα ελληνικά γράμματα εμφανίζεται το 2000 με την ποιητική συλλογή «Το νερό των ονείρων» και το μυθιστόρημα «Μεθυσμένος δρόμος». Ακολούθων η συλλογή διηγημάτων «Μόνο να τους άγγιξα», η οποία επανεκδόθηκε το 2017 απλουστιμένη ποικιλοτρόπια με τον νέο τίτλο «Κάποιοι δεν ξεχνούν ποτέ», καθώς και οι ποιητικές συλλογές του «Το παραμηλητό των σκοτεινών θεών» και «Ερωτας νυν και αεί». Με τη δεύτερη ήταν υποψήφιος στη βραχεία λίστα για το Κρατικό Βραβείο Ποίησης, ενώ η παραλογή «Ο λόκος», που εμπειρικεύεται στη συλλογή διηγημάτων, βραβεύτηκε στον Διεθνή Αιγαίνισμό Ποίησης και Διηγήματος «Πιώργος Σειφέρης» του πανεπιστημίου του Πανεπιστημίου Ιταλίας. Ολες οι ποιητικές συλλογές του κυκλοφόρησαν μαζί με 50 ανεκδότα ποιήματα σε έναν τόμο το 2107 με τίτλο «Ποίημα 2000-2017». Ευρύτερα γνωστός στο αναγνωστικό κοινό έγινε με το μυθιστόρημά του «Ιμαρέτ», το οποίο τιμήθηκε με το Βραβείο Αναγνωστών του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου. Το «Ιμαρέτ» μεταφράστηκε στα πολωνικά και τα τουρκικά, ενώ κυκλοφορεί και σε νεανικό μυθιστόρημα (για παιδιά άνω των 10 ετών), με εικονογράφηση του σκηνογράφου Αντώνη Χαλκιά. Επίσης, έχει γράψει τα μυθιστορήματα «Σάος - Παντομίμα Φαντασμάτων», «Άγιοι και δάμονες - Εις ταν Πόλιν», «Ουρανόπετρα - Όπου πατώ είναι δικός μου δρόμος», «Οι αγαπώ είναι δικό σου», «Σέρρα - Η ψυχή του Πόντου» και «Γινάτι - Ο σοφός της λίμνης». Ο Γιάννης Καλπούζος συμμετείχε σε συλλογικά έργα, διασκεύασε σε θεατρικό σενάριο το μυθιστόρημά του «Σέρρα - Η ψυχή του Πόντου» και έχει γράψει τους στίχους 80 τραγουδιών, μεταξύ των οποίων τα «Οι τι αγαπώ είναι δικό σου», «Δέκα μάγισσες», «Να άσουν θάλασσα», «Γιατί πολύ σ' αγάπησα».

“

*Μια ηλικιωμένη κυρία
μου αποκάλυψε ότι δεν είχε
διαβάσει ποτέ στη ζωή της
βιβλίο, ωστόσο ανακάλυψε
το «Ιμαρέτ» στα 75 της. Εκτοτε
διάβασε όλα τα βιβλία μου*

Είστε ένας συγγραφέας με μεγάλη απήχηση στο αναγνωτικό κοινό. Πώς πιστεύετε ότι είναι εκείνο το στοιχείο από το έργο σας το οποίο έχει κερδίσει την αγάπη των αναγνωστών;

Σ' αυτό μάλλον θα έπρεπε να απαντήσουν οι ίδιοι οι αναγνώστες. Από την πλευρά μου θεωρώ ότι ανακάλυψαν στα βιβλία μου στέρεους και ενδιαφέροντες χαρακτήρες, περιπτετεώδεις μυθοπλασίες, ατρόμοφα φαρα, το πάντρεμα του σήμερα με το χθες, με εργάλειο και ενίστε με πρόσκληση την Ιστορία, και προπαντός την αναπραστατική δύναμη της γλώσσας. Συνάριμα διαπίστωσαν τον σεβασμό μου απένanti στη δουλειά μου και απένanti στους ίδιους μέσα από την κοπώση έρευνα που διεξάγω κάθε φορά, συν την αμερόληπτη προσέγγιση των ιστορικών περιπτειών και γεγονότων.

Οι έννοιες ποιητική αλλά και συγχρόνως λογοτεχνία με ψηλές πωλήσεις είναι έννοιες που είναι συμβατές μεταξύ τους;

Ο Ντοστογιέφσκι, ο Χέμινγουεϊ, ο Μπαλζάκ, ο Τζόις, ο Κάρκα και τόσοι άλλοι έχουν επιτύχει εκατομμύρια πωλήσεις. Όμως και στη χώρα μας ο Ελύτης, ο Καράρης, ο Γκάτσος, η Δημουλά, ο Μουρρελάς, η Ζατέλη, η Πριοβόλου, ο Ζουργός και τόσοι άλλοι ευτύχησαν, αναλογικά τάντα με τον πληθυμό μας, να δουν να πωλούνται τα βιβλία τους σε πολλές κιλιάδες αντίτυπα. Συνεπώς, δεν υφίσταται κανένα ζήτημα ασυμβατότητας. Εάν το λογοτεχνικό βιβλίο είναι δίξιο, οι αναγνώστες κρίνουν και επιβραβεύουν.

Πώς θα μπορούσατε να ορίσετε το αναγνωστικό κοινό σας; Είναι εύκολο να το κατατάξετε σε κάποια κατηγορία;

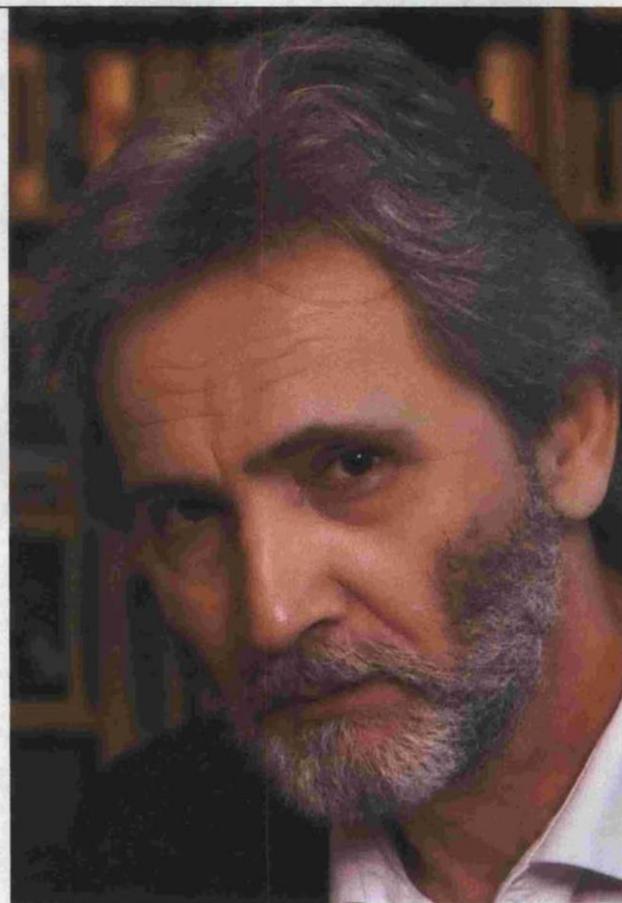
Κυρίως ως απαιτητικούς αναγνώστες. Ωστόσο, επειδή τα βιβλία μου κτίζονται με πολυεπίπεδη τεχνική, μπορούν να διαβάστουν κι από αναγνώστες που δεν εισαχωρούν στα βαθύτερα νοήματά τους, παρακολουθώντας πρωτίστως τη μυθοπλασία, τη δράση και τους χαρακτήρες.

Θυμάστε κάποια πολύ συγκινητικά σκόλια που έχετε ακούσει από πλευράς αναγνωστών;

Γιάρα πολλά. Όμως θα αναφέρω μόνο τούτο: Μια ηλικιωμένη κυρία μου αποκάλυψε ότι δεν είχε διαβάσει ποτέ στη ζωή της βιβλίο, ωστόσο ανακάλυψε το «Ιμαρέτ» στα 75 της. Εκτοτε διάβασε όλα τα βιβλία μου.

Επιχειρώντας μια αναδρομή στο παρελθόν, θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν υπήρξε κάποιο ιδιαίτερο γεγονός που σας παρακίνησε να στραφείτε στη λογοτεχνία...

ENJOY
– 19 –

Από μικρός αναζητούσα την καλλιτεχνική μου έκφραση, ωστόσο χωρίς συγκεκριμένη στόχευση. Είχα πάντα μια συνέργεια να γράφω στικάκια και να σκαρώνω μικρές ιστορίες. Διάφοροι φίλοι και φίλες, στους οποίους άρεσαν δύο τους έδεικνα κατά καιρούς, με παρακίνησαν να ασχοληθώ πιο σοβαρά και επαγγελματικά κι έτσι ανακάλυψα τον δρόμο μου προς τη συγγραφή οτίκων για τραγουδιά, τα οποία λειτούργησαν ως άσκηση και μαθητεία για να περάσω στη συνέχεια στον πεζό λόγο.

Υπήρξαν κάποια βιβλία που σας συγκλόνισαν και σας επηρέασαν από δικές σας αναζητήσεις;
Λόγω των οικονομικών συνθηκών της οικογένειάς μου (γεωργοί και κτηνοτρόφοι), δεν είχα τη δυνατότητα να διαβάσω λογοτεχνία παρά μόνο όταν έγινα 20 ετών. Οι διάβαζα με συνέπαιρε ή, σε κάθε περίπτωση, κάπι άφηνα μέσα μου. Θυμάμαι κάποια βιβλία που κτύπησαν το δυνατά την πόρτη του λογισμού και τη ψυχής μου κατά τα νεανικά μου χρόνια: «Το γυμνό ψωμί» του Σουκρή, «Το γεφύρι του Δρίνου» του Αντρίτη, «Ενα παιδί μετράει τ' ἄστρα» του Λουντέμη, «Χαμένα όνειρα» του Μπαλζάκ, «Τα σταρόλια της ορής» του Στάινμπεκ, «Ο κοτζάπαστης του καστρόπουργου» του Καραγάτση.

Εχουν αυτοβιογραφικές αναφορές τα βιβλία σας;
Αν θεωρήσουμε ότι και η ανάγνωση είναι βίωμα, ουδείς μπορεί να ξεφύγει από αυτό. Ασκέτως αν διηθουνται μέσα μου και δεν γνωρίζω ούτε ο ίδιος πώς ακριβώς μπολιάζουν τη γραφή μου. Καθαυτό αυτοβιογραφικά στοιχεία αποφεύγω να εντάσσω στις μυθιστορίες μου. Ισως τα περισσότερα υπάρχουν στο μυθιστόρημά μου «Ο, τι αγαπώ είναι δικό σου».

Πώς πυροδοτείται μέσα σας η έμπνευση για να αρχίσετε τη συγγραφή;

Μέσα από μικρή ειροτελεστία, η οποία λαμβάνει χώρα κάθε βράδυ προτού αρχίσω το συνθισμένο ξενύκτι μου. Διαβάζω ποίηση, ακούνω μουσική χωρίς λόγια, φτιάχνω καιρέ, ανάβω πολλά τοιγάρα, σημειώνω στο καρτί με μολύβι ότι γενιέται στον νου μου εν ειδεί αυτόματης γραφής, στοχάζομαι και ταξιδεύω νοερώς επί ώρα και αργά αργά περνών στη γραφή.

Ωστόσο η έμπνευση κάποιες φορές δεν στέργει να με επισκεφτεί, όποτε μπορεί να σημειώνω παύλες επί τρεις και τέσσερις πέντε ώρες. Ομως επημένω πεισματικά.

Τελικά, κατά πόσο ευσταθεί το επικείριμα που συκνά ακούγεται και σύμφωνα με το οποίο ένας συγγραφέας έχει στο μυαλό του το περιεχόμενο ή τα βασικά σημεία ενός βιβλίου, και, όταν αποραίσει να καθίσει να το γράψει, αυτό θα προκυρήσει με πολύ γρήγορο ρυθμό:

Προσωπικά έχω την ανάγκη να ακοδιάζω ένα αρχικό οκαρίφιτμα, το οποίο γνωρίζω ότι, προκυρώντας η γραφή, θα το ανταρέψω έως και 90%. Η γονεία της γραφής βρίσκεται και για τον συγγραφέα στην αγυνία για το τι θα συμβεί παρακάτω. Αυτό είναι το κίνητρο για να συνέσω με πάθος, καθώς και η γενεσιογράφης δύναμη της φαντασίας.

Σας φοβίζει ή σας έχει ενοχλήσει κατά καιρούς η κριτική από εκείνους οι οποίοι δημοσιεύουν κείμενα σε έντυπα ή στα ελληνικά MME;

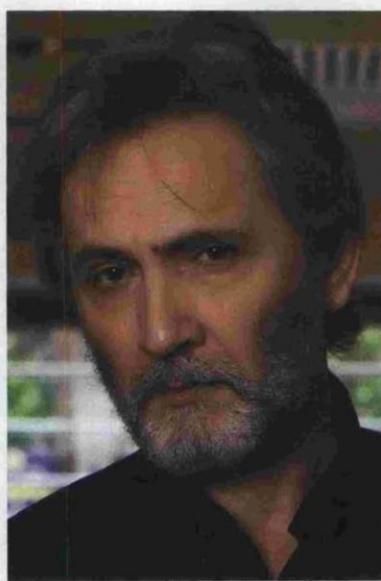
Η καλοπροαιρετη κριτική αφελεί και έτσι την αντιμετωπίζω. Προσπαθώ να διερευνήσω εάν έχει δίκιο και πού ο εικάστοτε κριτικός και πώς μπορώ να βελτιωθώ, κι ας με πικράνει. Οσον αφορά την εμπαθή κριτική, πασχίζω να την αγορίσω.

Πώς κρίνετε την πολιτική διαχρονικά του ελληνικού κράτους απέναντι στο βιβλίο;

“

Θυμάμαι κάποια βιβλία
που χτύπησαν πιο δυνατά
την πόρτα του λογισμού
και της ψυχής μου κατά¹
τα νεανικά μου χρόνια:
«Το γυμνό ψωμί» του
Σουκρή, «Το γεφύρι του
Δρίνου» του Αντρίτς,
«Ένα παιδί μετράει
τ' άστρα» του Λουντέμη,
«Χαμένα όνειρα» του
Μπαλζάκ, «Τα σταφύλια
της οργής» του Στάινμπεκ,
«Ο κοτζάμπασης
του καστρόπυργου»
του Καραγάτση

Ουδέποτε το βιβλίο ανήκε στις προτεραιότητες της ελληνικής Πολιτείας. Υπήρχαν μάλιστα πολιτικοί που ονόμαζαν τους ποιητές λατάρες, Ιωάννη θα έπρεπε να το πουν στον Μαβίλη που έπεσε στον Δρίσκο ή στον Σολωμό και τόσους άλλους που ενέτειναν σε χιλιάδες το πατριωτικό συναισθήμα, πέρα από τη συνεισφορά τους γενικότερα στον πολιτισμό, στα γράμματα και στη διαμόρφωση χαρακτήρων.

Σύμφωνα με έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι το 50% των Ελλήνων δεν διαβάζει ούτε ένα βιβλίο κατά τη διάρκεια ενός χρόνου. Πόσο ανησυχητικό είναι αυτό;

Μακάρι να ήταν μόνο 50%. Δυστυχώς η ποσόστωση είναι κατά πολύ μεγαλύτερη. Διαβάζω θα πει συνάμα και στοχαζόμαι. Εάν αυτό συνέβαινε, δεν θα κατανούσαμε διακονάριδες της Ευρώπης.

Εντούτοις, χρόνο με τον χρόνο αυξάνεται ο αριθμός των βιβλίων που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά. Πώς συμβιβάζονται αυτά τα δύο παράδοξα γεγονότα;

Νομίζω ότι στα χρόνα της οικονομικής κρίσης ο αριθμός των εκδόσεων έχει περιοριστεί. Υπάρχει, βεβαίως, και το φαινόμενο της αυτοέκδοσης, δηλαδή επί τόπηρυμή από τους συγγραφείς, πολλών μυθιστορμάτων και κυρίως ποιητικών συλλογών, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός τους, αυστέτως εάν έχουν αναγνωτες τα εν λόγω βιβλία.

Είναι η εποχή και όσα διαδραματίζονται σε αυτήν εκείνη που αναδεικνύει την αξία ενός λογοτέχνη ή το αντίθετο συμβαίνει; Και τα δύο παιζουν τον ρόλο τους. Κάθε εποχή γεννά σημαντικούς δημιουργούς. Όμως ενίστε το γενικότερο περιβάλλον και οι προτεραιότητες των κρατουόντων δεν επιτρέπουν να φανεί το αξιό έργο τους κατά τον τρέχοντα χρόνο. Εάν, βεβαίως, μιλάμε για την εποχή που διαδραματίζεται κάποιο συγκεκριμένο έργο, νομίζω ότι πάντοτε

ο δημιουργός είναι εκείνος που υψώνει σε άξιο το έργο του, ασκέτως εάν τα εκάστοτε γεγονότα φαίνεται να το ενισχύουν. Εάν ο συγγραφέας δεν είναι ικανός, κινδυνεύει να καεί από τα δραματικά και σπουδαία γεγονότα.

Επιτρέψτε μου να σας ρωτήσω: Ποιο από τα βιβλία σας είναι αυτό που σας «παιδεύει» στη συγγραφή του περισσότερο και απαιτήσεις την πιο έντονη προσοχή σας;

Λόγω έλλειψης πειρας ως προς την έρευνα το πρώτο μου ιστορικό μυθιστόρημα, το «Ιμαρέτ». Επίσης το «Άγιοι και δαμανούες», το μεγαλύτερο σε έκταση βιβλίο μου, γιατί την εποχή εκείνη εργαζόμουν κανονικό οκτάωρο στο υπουργείο Οικονομικών έκανα παρουσιάσεις για το «Ιμαρέτ» και συνάμα ερευνούσα και έγραφα. Κοντολογίς κοιμώμουν τέσσερις με πέντε ώρες το εικοσιτετράρωρο επί δύο χρόνια.

Υπάρκει κάποιο θέμα λογοτεκνικό με το οποίο θα θέλατε να ασκοληθείτε και δεν το έχετε αγγίξει έως σήμερα;

Αρκετά. Όμως πρέπει να δέσουν η μυθοπλασία, η χρονική στιγμή, η εμπνευση και η σύλληψη του θέματος σε ακέστη με τους χαρακτήρες,

Τι ρόλο παίζει στη ζωή σας ο έρωτας και πόσο εύκολα αποτυπώνεται αυτός μέσα στο περιεχόμενο ενός βιβλίου;

Για μένα ο έρωτας είναι η πεμπτουσία των συναισθημάτων. Οσον αφορά τη γραπτή αποτύπωσή του, εναπόκειται στο ταλέντο καθενός, αλλά και στον κόπο που καταβάλλει.

Τι θα συμβουλεύατε τους νέους λογοτέχνες;

Αιφού διαπιστώσουν ότι έχουν το ταλέντο της γραφής, να κάνουν καλά τη δουλειά τους και να είναι σίγουροι ότι οι κόποι τους δεν θα πάνε καμένοι.